INTERVIEW ANTOINETTE NAUSIKAÄ

Als kind vond kunstenaar Antoinette Nausikaä rust in een sportvliegtuig: ‘Toch de blauwdruk voor mijn blik’

De ouders van Antoinette Nausikaä hadden een luchtfotografiebedrijf. Zelf werd ze kunstenaar, haar project *Bird, Plane, Butterfly* is als installatie te zien bij galerie Caroline O’Breen in Amsterdam. ‘Ik wilde mijn gevoel uitdrukken bij wat ik registreerde.’

Karolien Knols

is kunstredacteur voor de Volkskrant en schrijft over fotografie en beeldende kunst.

20 januari 2025, 15:59

Bewaren Delen

Antoinette Nausikaä in galerie Caroline O'Breen, waar haar project Bird, Plane, Butterfly te zien is. Beeld Daphne Vermeulen

In een Cessna 180J heeft Antoinette Nausikaä (1973) leren kijken. Jaren zeventig, eerst in Zeeland, haar ouders hadden een luchtfotografiebedrijf; de aanleg van de Deltawerken en de daaruit voortvloeiende veranderingen in het landschap hadden ze al vanuit de lucht gefotografeerd voor ze werd geboren.

Advertentie

Uit andere media

Ja, ik wil elke dag een nieuwsbrief ontvangen met de belangrijkste online artikelen van 11 kranten.

voorbeeld@domain.nl

Inschrijven

Later woonden ze als familie op vliegveld Teuge op de Veluwe. Ze herinnert zich: mee met haar moeder Jacqueline Midavaine, de eerste vrouwelijke luchtfotograaf van Nederland, opstijgen, het gevoel van de grond kwijtraken en in één keer een totaal ander perspectief krijgen op de wereld – een afstand tot de dingen.

Koeien als stippen

De koeien van de boer als piepkleine stippen in het weiland brachten haar rust, en ja, dat klinkt misschien vreemd voor 6-jarige, ‘maar als je weet hoe hectisch en chaotisch ons gezinsleven was, dan begrijp je dat een hypergevoelig kind als ik graag plekken opzocht waar stilte was, en ruimte, en vertraging. De wereld gleed, als ik achter in dat vliegtuigje zat, heel langzaam onder me door.’

Kijken, zo leerde ze in de lucht, was ook: cirkelen boven het te fotograferen object, en dan zien dat het vanuit elke hoek weer anders was. Kijken was verwonderen, zoals een kind dat alles voor het eerst ziet dat kan.

En eigenlijk, zegt Nausikaä, is dat wat ze nog steeds doet.

Inzoomen en uitzoomen

Haar nieuwste project heet *Bird, Plane, Butterfly* en is als installatie te zien bij galerie Caroline O'Breen in Amsterdam. De poëtische titel verwijst naar de vrijheid die ze de drie toekent, en naar wat ze in al haar werk doet: inzoomen op en uitzoomen van haar onderwerp, spelen met schaal en vervolgens merken hoe dat haar beleving van een object verandert.

Het eerste wat opvalt als je door de ramen van de galerie naar binnen kijkt zijn drie zandkleurige, levensgrote menselijke sculpturen op de grond. Aan de wand hangen abstracte keramische plaquettes waarin je een verwijzing naar de luchtfotografie van haar moeder kunt herkennen, en foto's.

Advertentie

Het boek ‘Bird, Plane, Butterfly’.

Het boek, vers van de pers en voor Nausikaä ‘een monumentaal object op zichzelf’, bevat foto’s die ze het afgelopen decennium maakte, tijdens haar verblijf in diverse steden over de hele wereld. Slapende mannen in een park. Een perfect vierkant blokje steen op een stoeprand, een opgebroken straat, een detail van een grote boomstam, van boomwortels die het asfalt zo omhoog duwen dat het een glooiend landschap lijkt.

Opvallend: alle foto's zijn ofwel 'frontaal' genomen, of recht van boven. 'Ik onthoek al mijn beelden', zegt ze, het is allemaal heel rechttoe rechtaan. Erfenis van de luchtfotografie, kun je zeggen. 'Dat is toch de blauwdruk voor mijn blik.'

Advertentie

‘Het is een zenboek’

‘Hoe ervaar ik mijn omgeving als onderdeel van mijzelf, of de wereld met mijzelf erin als één harmonieus geheel?’ Dat is de vraag die boven het leven en werk van Nausikaä hangt. Ze is zenboeddhist – misschien is dit het moment om daar als kunstenaar mee naar buiten te komen, zegt ze. ‘Het boek is een zenboek. Je kunt er snel doorheen bladeren, maar je kunt het ook in een traag tempo doen, kijken, nog eens kijken, combinaties zoeken en je laten verwonderen.’

Die verwondering, zegt Nausikaä, is iets dat je toevalt. En dat is heel iets anders dan met een idee op pad gaan en beelden 'pakken'. 'Verwondering pakt jou, dat is het verschil. En het gebeurt op de momenten dat je jezelf even vergeet. Je gaat ergens zitten, kijkt, kijkt langer, oordeelt niet en dan, soms in een honderdste seconde, komt de wereld binnen.

Muur van een toilet in Parijs

'Zoals bij een foto van barstjes in een witte muur, waarbij ik even het gevoel kreeg onderdeel te zijn van een wit eiland midden in een witte oceaan. Terwijl ik op een toilet in Parijs naar een afbladderende muur zat te staren.'

Beeldend kunstenaar noemt ze zichzelf. Want het begint bij haar wel altijd met fotografie, met kijken, maar dat is voor haar niet meer genoeg. ‘Voor mijn ouders was fotografie: registratie. Thuis ging het vooral over de technische aspecten van het vak. Terwijl ik verder wilde dan dat, ik wilde mijn gevoel uitdrukken bij wat ik registreerde.’

Na twee fotografieopleidingen ging ze naar de Rietveld Akademie in Amsterdam. Begon ook daar met fotografie, maar koos uiteindelijk voor autonome beeldende kunst.

Sculptuur in ‘Bird, Plane, Butterfly’. Beeld Daphne Vermeulen

Klei als vertrager

Met *Bird, Plane, Butterfly* kiest ze er voor het eerst voor om haar keramiek meer op de voorgrond te plaatsen. Misschien wel omdat het tijd is voor iets nieuws.

‘Ik geloof dat klei voor mij fungeert als een vertrager, net zoals de analoge fotografie dat vroeger deed. Ik ben ‘opgegroeid’ in de doka, waar alles traag ging en alles analoog natuurlijk. De Linhof Technika van mijn vader werd later jarenlang mijn camera, en toen ik in 2014 een digitale camera kocht, heb ik eigenlijk nooit die stilte en concentratie terug kunnen vinden die ik had met mijn oude Technika.’

Die aandacht en concentratie vindt ze terug in het werken met klei. ‘Dat materiaal geeft dezelfde onzekerheden als het fotograferen op film: niet weten wat er precies uitkomt. Wat doet die klei verder nog zonder mij in de oven? Dat niet kunnen controleren maakt het voor mij een interessant medium.’

Afgelopen zaterdag was de opening van de tentoonstelling. Bijzonder toeval: op die dag was ook haar inwijding als monnik gepland.

Die moet nu even wachten.

Bird, Plane, Butterfly, Caroline O’Breen, Amsterdam, t/m 1/3 . Het gelijknamige

boek wordt uitgegeven door Jap Sam Books en is daar te bestellen, 120 pagina's; € 35.

Help ons door uw ervaring te delen:
Feedback geven

LEES OOK

Geselecteerd door de redactie

KUNSTWERK VAN DE WEEK

Een komeet en het eindeloze niets, maar als geborduurde, warme lappendeken

V+

ONZE GIDS DIT WEEKEINDE

Kunstenaar en fotograaf Paul Kooiker heeft een liefde voor compromisloze, onthutsende kunst (en kroketten)

FILM ★★★☆☆

De documentaire over fotograaf Ernest Cole is rommelig, maar toch ook de moeite waard

Advertentie

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Algemeen

Contact met de redactie

Contact met de klantenservice

Privacystatement

Abonnementsvoorwaarden

Gebruiksvoorwaarden

Cookiebeleid

Privacy-instellingen

Auteursrecht

Colofon

Service

Klantenservice

Bezorgklacht indienen

Bezorging pauzeren

Bezorging wijzigen

(Bezorg)adres wijzigen

Adverteren

Losse verkoop

Meer de Volkskrant

Over ons

Abonneren

Nieuwsbrieven

Krant

Webwinkel

Puzzels

RSS-feeds

Facebook

Twitter

Android apps

iOS apps

Navigeer

Columnisten

Recensies

De Volkskeuken

Archief

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uiteraard copyright. Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.
© 2025 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden